

Η «απιστία» του Θωμά και ο σύγχρονος άνθρωπος.

του Μιχαήλ Χούλη Θεολόγου

Ο σκοπός της συγγραφής των Ευαγγελίων είναι να μας πληροφορήσουν όχι μόνο για τη γέννηση, τη διδασκαλία, τα θαύματα, το Πάθος και τη Σταύρωση του Χριστού, αλλά κυρίως για την Ανάστασή Του. Το γεγονός της Αναστάσεως του Ιησού αποτέλεσε και αποτελεί ένα αγκάθι στη διάνοια κάθε ορθολογιστή και σκεπτικιστή ανθρώπου κατά τη διάρκεια της ιστορίας. Οι ευαγγελιστές, αλλά και ο Χριστός, το γνώριζαν αυτό καλά. Γι' αυτό στα Ευαγγέλια καταγράφονται συγκεκριμένες εμφανίσεις του αναστημένου Θεανθρώπου στους μαθητές του, σε διαφορετικό χρόνο και τοποθεσίες και για 40 ημέρες. Ο Χριστός πραγματοποίησε αυτές τις εμφανίσεις για «το αδύναμο της ανθρώπινης κατανόησης» και για να δώσει στους πιστούς να καταλάβουν (στην Πρώτη Εκκλησία του) ότι το πρόσωπό Του θα ερμηνεύεται πλέον μέσω της πίστης στη Θεότητά Του και όχι μέσω της φυσικής παρουσίας Του. Επειδή ακριβώς η ουσία του Θεού ξεφεύγει από οποιαδήποτε προσέγγιση και κατανόηση, η μόνη πρόσβαση και αληθής κοινωνία με τον Θεό γίνεται διά Ιησού Χριστού, του Υιού και Λόγου του Θεού, και μάλιστα μέσω της πίστης (η πίστη είναι μια άλλη μορ-

φή γνώσεως, ίσως η πληρέστερη, πιο άμεση και αληθινή) και της Θείας Μετάληψης, που αποτελεί πραγματική ένωση με το χαριτωμένο και ένδοξο σώμα και αίμα του αναστάσαντος Κυρίου.

Αναφορικά με τη Θεότητα του Ιησού Χριστού, η αμφιβολία δεν σημαίνει πάντα κάτι το κακό. φτάνει να συνοδεύεται από γνήσια πνευματική αναζήτηση και έρευνα στις αυθεντικές πηγές και όχι από νωθρότητα ή πρόχειρη «κολύμβηση σε δηλητηριασμένα νερά». Οι εμφανίσεις του αναστηθέντος Χριστού στο κατά Ιωάννη Ευαγγέλιο εξυπηρετούν αυτήν ακριβώς την υγιή απάντηση του Θεού στις αμφιβολίες των μαθητών (όλοι αμφέβαλαν άλλωστε και όχι μόνο ο Θωμάς). Τις Μυροφόρες, εξάλλου, αντιμετώπισαν αρχικά ως συναισθηματικά ασταθείς γυναίκες και δεν έδωσαν τόσο μεγάλη σημασία στο αναστάσιμο μήνυμά τους (αυτό δείχνει ακόμη ότι οι μαθητές δεν είχαν πιστέψει βαθειά στην δυνατότητα ανάστασης του Κυρίου και γι' αυτό δεν ήσαν επιρρεπείς σε φανταστικές επινοήσεις και παραισθήσεις).

Ο αναστάς λοιπόν Ιησούς εμφανίστηκε εν μέσω των μαθητών, ενώ οι πόρτες ήταν κλειστές και οι μαθητές ήσαν συγκεντρωμένοι εξαιτίας του φόβου τους για τους Ιουδαίους. Τους λέει: «Ειρήνη σε σας». Τους έδειξε τα χέρια και την πλευρά Του (ο Λουκάς αναφέρει ότι κάποιοι νόμιζαν πως ήταν φάντασμα), εκείνοι χάρηκαν, φύσηξε και τους χορήγησε Άγιο Πνεύμα και τους έστειλε να συγχωρούν ή όχι (αν δεν υπάρχει μετάνοια) τις αμαρτίες στους ανθρώπους, εισάγοντας την έννοια της Εκκλησίας ως φορέως και διαχειριστή της άνωθεν χάριτος. Ο Θωμάς όμως ο Δίδυμος («Δίδυμος» είναι η ελληνική απόδοση του αραμαϊκού ονόματος 'Θωμάς') δεν ήταν εκεί. Όταν του το είπαν οι άλλοι μαθητές, εκείνος δεν το πίστεψε. Τους είπε ότι αν δεν βάλει τα χέρια στις πληγές Του δεν πρόκειται να δεχτεί πως ο Ιησούς αναστήθηκε. Μετά από οκτώ ημέρες ξαναεμφανίστηκε ο Ιησούς ανάμεσά τους, και πάλι δια κλειστών θυρών, και τους μετέφερε τον αναστάσιμο χαιρετισμό Του: «Ειρήνη σ' εσάς» - Αυτό δείχνει ότι ο ίδιος είναι η πηγή της ειρήνης και ότι ο πιστός έχοντας μέσα του τη χάρη του Παναγίου Πνεύματος ζει και προσφέρει την ειρήνη που νοιώθει, λόγω της σχέσης του με τον Θεό, στους γύρω του συνανθρώπους του αλλά και στη φύση. Λέει στη συνέχεια στον Θωμά: Έλα και ψηλάφισε τις πληγές στη πλευρά μου και στα χέρια μου και να μην είσαι άλλη φορά άπιστος, αλλά πιστός. Ο Θωμάς απάντησε (με συντριβή και δακρυσμένος, χωρίς να χρειάζεται πλέον άλλη απόδειξη): «Ο Κύριός μου και ο Θεός μου» (Ιω. 20,28). Αναγνωρίζει δηλαδή τον Ιησού ως Θεό και

Κύριο. και αυτή ήταν φυσικά και η πίστη των άλλων αποστόλων καθώς και της Πρώτης Εκκλησίας. Διότι και ο Χριστός, αμέσως μετά, όχι μόνο δεν του λέει: «Τι είναι αυτά που λες; Ποιος σου είπε να με ονομάζεις Θεό;», αλλά ενισχύει το ότι είναι Θεός, λέγοντάς του: Επειδή με είδες, πίστεψες. ευτυχισμένοι πνευματικά θα είναι όσοι, χωρίς να με βλέπουν δια των φυσικών τους οφθαλμών, πιστεύουν σε μένα (στη θεότητά μου δηλαδή), «όσοι δεν είδαν, λέγει, και πίστεψαν» (Ιω. 20,27-29).

Ο Ιωάννης διασώζει επίσης ότι ο Χριστός έκανε και άλλα πολλά θαύματα που δεν γράφτηκαν στα βιβλία, αλλά και ότι όλα όσα γράφτηκαν είχαν ως σκοπό να καταδείξουν πως ο Ιησούς είναι ο Χριστός, ο γιος του Θεού, και για να έχουμε Ζωή πιστεύοντας σ' Αυτόν (20,31). Δεν είναι λοιπόν τα Ευαγγέλια πλήρεις περιγραφές όλων των θαυμάτων, της διδασκαλίας και της ζωής του Κυρίου, αλλά γράφτηκαν για να εξυπηρετήσουν ποιμαντικές και ιεραποστολικές ανάγκες της πρωτοχριστιανικής ζωής, για να μιλήσουν για το μυστήριο το σεσιγημένο μέσα στους αιώνες από καταβολής κόσμου, που είναι η σάρκωση του Θεού μέσα στην ιστορία, όταν ήλθε το πλήρωμα του χρόνου, για να ενώσει τα πάντα με τον εαυτόν Του και δι' αυτής, αλλά και του Σταυρού και της Αναστάσεώς Του, να έχει αιώνιο μέλλον το πλάσμα Του, ο άνθρωπος.

Ο Χριστός φανερώθηκε αρκετές φορές στους μαθητές Του πριν να αναληφθεί -στις Μυροφόρες, στον Λουκά και τον Κλεόπα προς Εμμαούς, την πρώτη ημέρα της Αναστάσεως στους μαθητές στο σπίτι του ευαγγελιστή Μάρκου, την επόμενη Κυριακή στους μαθητές Του παρόντος και του Θωμά, στους επτά μαθητές στη θάλασσα της Τιβεριάδας κ.λπ.- και αυτό είχε την παιδαγωγική εκκλησιαστική σημασία του: Τους ετοίμασε ώστε, δια της χάριτός Του, να διατρέξουν όλο τον κόσμο και να κάνουν όλα τα έθνη μαθητές Του, «βαπτίζοντάς τους στο ΌΝΟΜΑ (όχι στα ονόματα, γιατί ο Θεός είναι ένας) του Πατρός και του Υιού και του Αγίου Πνεύματος, διδάσκοντας να τηρούν όλα όσα τους μετέδωσε». Και μάλιστα, τους λέγει: «Θα είμαι μαζί σας όλες τις ημέρες έως της συντελείας του παρόντος αιώνας» (Ματθ. 28,19-20). Επομένως, η πίστη της Πρώτης Εκκλησίας είναι σαφώς πίστη στον ΆγιοΤριαδικό Ένα Θεό, και ταυτόχρονα πίστη ότι ο Χριστός -για να είναι μαζί μας ΠΑΝΤΑ όπως λέει- είναι ξεκάθαρα Θεός και Κύριος.

Η αρχικά δύσπιστη αντίδραση του Θωμά στα λεγόμενα των υπολοίπων μαθητών, ήταν αναμενόμενη. Η λογική του υπόσταση δεν μπορούσε να δεχτεί χωρίς έλεγχο την Θεότητα του Χριστού και μάλιστα

χωρίς την ΕΜΠΕΙΡΙΑ της αναστάσιμης ΣΧΕΣΗΣ. Η άμυνα απέναντι σε κάθε νέο στοιχείο ή διδασκαλία ή πρόσωπο οπισθοχωρεί όταν γνωριστούμε με αυτά και συνδιαλεχτούμε, όταν συναντηθούμε και δημιουργηθούν σχέσεις στοργής. Τότε δηλαδή που νοιώθουμε το ποιόν του άλλου και αντιλαμβανόμαστε, εμπειρικά πλέον, ότι όχι μόνο δεν μας απειλεί, αλλά είναι και απαραίτητος για την υγιή ανάπτυξη και το διανοητικό-ψυχικό-σωματικό μας μέλλον. Μόνο μέσω μιας τέτοιας ΣΥΝΑΝΤΗΣΗΣ (η πίστη είναι μια μορφή πραγματικής συνάντησης) γνωρίζεται πλέον, βιώνεται, επαληθεύεται και η εμπιστοσύνη προς τον Χριστό. Αν μείνει κάποιος σε εγκεφαλικές διεργασίες ορθολογιστικού τύπου, χωρίς να ανοιχτεί προς το πρόσωπό Του και επιτρέψει τη σχέση με Αυτόν, θα παραμείνει το ζήτημα για το Θεό γνωσιολογικό, αναιμικό και πλανεμένο.

Ο Θωμάς είναι ο απόστολος του Χριστού που συνδυάζει αρμονικά πίστη και γνώση, την έρευνα με εμμονή στην Παράδοση. Αρνείται την άκριτη γνώση και η θρησκευτικότητά του θέλει να έχει ουσιαστικό περιεχόμενο. Το «πίστευε και μη ερεύνα», απ' όποιους κι αν διαδόθηκε, δεν έχει στήριγμα ούτε στην Αγία Γραφή ούτε στη ζωή της Εκκλησίας. Ο Χριστός αντίθετα προτρέπει όλους τους αναζητητές της αλήθειας ως εξής: «Εσείς ερευνάτε τις Γραφές γιατί νομίζετε ότι σ' αυτές υπάρχει η αιώνια ζωή. Καλά κάνετε! Όμως η Αγία Γραφή για Μένα μαρτυρεί. Αν στα ιερά σας βιβλία δεν βρείτε Εμένα δεν έχετε κερδίσει τίποτε. Διότι η αιώνια ζωή είμαι Εγώ». Αυτό είναι το νόημα του Ιω. 5,39, στο οποίο ο Χριστός όχι μόνο δεν αρνείται αλλά ενισχύει την έρευνα για Εκείνον, φτάνει να είναι έγκυρη και αξιόπιστη. Οι υπαρξιακές αναζητήσεις πρέπει να περιέχουν γνώση, αλλά και συναίσθημα, θέληση, πράξη, πίστη κ.λπ., για να είναι γνήσιες και να οδηγούν στην αλήθεια. Από μόνη της η λογική χωλαίνει, αλλά δεν απορρίπτεται. Η πίστη είναι προσωπική περιπέτεια που αγγίζει ολόκληρο τον άνθρωπο και ενεργοποιεί όλες τις λειτουργίες του. Είναι υπέρλογη, μα όχι παράλογη. Αυτό μας το μαθαίνει πολύ ωραία ο Θωμάς. Ο οποίος ήθελε να βαδίζει σε στέρεο έδαφος και η χριστιανική του πίστη να μην χάνεται σε φανταστικές απογειώσεις.

Ο Θωμάς, που ψηλάφησε τον Χριστό και η πίστη του γιγαντώθηκε ΕΜΠΕΙΡΙΚΑ, που μαρτύρησε ως απόστολός Του δια λογισμού αφού κήρυξε στην Περσία και Ινδία, που δεν έμεινε μόνο σε μια πίστη «της παράδοσης και της κληρονομιάς», όπως ακούμε κάποιους να λένε χωρίς να ενδιαφέρονται να ανακαλύψουν το περιεχόμενό της, εκπροσωπεί ιδιαίτερα τον σύγχρονο άνθρωπο. Η Εκκλησία, σε όσους αμφιβάλλουν για την

ανάσταση και Θεότητα του Ιησού προτείνει τη ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ και κατανόηση του Χριστού (όπως στον Θωμά, που αν και κυριεύεται από «λογικές» αμφιβολίες, δεν αρνείται αλλά μένει σταθερά στην εκκλησιαστική κοινότητα και περιμένει την αποκάλυψη του Θεού εν τη καρδιά αυτού), το άνοιγμα στην υγιή έρευνα της πίστης, στην ΥΠΕΥΘΥΝΗ ένασχόληση με το μυστήριο του προσώπου Του και με όλες τις Βιβλικές και Εξωβιβλικές παραμέτρους και πληροφορίες που συνοδεύουν τη ζωή Του (τη μοναδική διδασκαλία του, τις προφητείες γι' αυτόν αλλά και τις προφητείες του ιδίου που πραγματοποιήθηκαν, τα θαύματά του, το μαρτύριο των αποστόλων και τη μεταστροφή και το μαρτύριο του αποστόλου Παύλου, τα θαύματα των χιλιάδων αγίων στην ιστορία στο όνομά Του, τη λιτότητα και σοβαρότητα των ευαγγελικών διηγήσεων, την αρχαιολογική επικύρωση των πόλεων, ονομάτων, τίτλων, θεσμών, προσώπων της εποχής Του κ.λπ.).

Η Εκκλησία έχει μάλιστα έτοιμα και το δρόμο και τη μέθοδο, για κάθε καλοθελητή που θέλει να συναντηθεί προσωπικά με το Θεό: Τις εντολές του Χριστού, την ταπείνωση, τη νηστεία (έλεγχος των ενστίκτων και των παθών), την έμπρακτη αγάπη, την προσευχή, και ιδίως την μετάνοια και τη Θεία Κοινωνία. Αυτός είναι ο δρόμος των αγίων, της θέωσης, της σωτηρίας. Ο Χριστός αποκαλύπτεται στον άνθρωπο (όμως εκκλησιοκεντρικά και όχι ιδιωτικά-υποκειμενικά) ως λειτουργικό μυστήριο και ΩΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑ, όχι ως εξωτερική αυθεντία. Ο Ιούδας, που τελικά απομακρύνθηκε από την ενότητα της πίστης και την «οικογένεια» του Χριστού, δηλαδή την Εκκλησία, κατέληξε στην χειρότερη αυτοκαταδίκη, διότι εμπιστεύθηκε πλήρως μόνο τον εαυτόν του, τη λαθεμένη κρίση του, όπως και οι Ιουδαίοι αρχιερείς, που προτίμησαν όχι να επι-κοινωνήσουν με τον Χριστό, αλλά να περιχαρακωθούν στη δική τους υποκειμενική ερμηνεία του θρησκευτικού Νόμου. Αποξενώθηκαν έτσι από τη Χάρη Του.

Όπως κάποιος που θέλει να μάθει μουσική, μια ξένη γλώσσα, τη χρήση υπολογιστών, φυσικές επιστήμες κ.α. απευθύνεται στους αρμόδιους δασκάλους, αλλά και εμπιστεύεται το σχολείο, το φροντιστήριο, το Πανεπιστήμιο κ.λπ., έτσι και όποιος θέλει να δει το Θεό (να βρει δηλαδή τον προορισμό του, διότι περί αυτού πρόκειται) οφείλει να εμπιστευτεί τον εαυτόν του τόσο στη διδασκαλία και τα βήματα των αγίων και Πατέρων της Εκκλησίας (που είδαν και έπαθαν τα Θεία και δεν γνώρισαν το Θεό μόνο διανοητικά-στοχαστικά), όσο και στην εκκλησιαστική κοινότητα των πιστών, που βιώνει την παρουσία Του. Αυτήν άφησε ο

Χριστός ως συνέχειά Του, μέχρι να ξανάρθει, για να κρίνει «ζώντες και νεκρούς». Όπως ο γιατρός εκπροσωπεί τον αυθεντικό εαυτό μας, και όταν ακολουθούμε τις υποδείξεις του είμαστε οργανικά ελεύθεροι (από κάπνισμα, ποτά κ.α.) και υγιείς (μετά από επιτυχή π.χ. επέμβαση), έτσι και ο Χριστός είναι η πλήρης και αυθεντική ΨΥΧΟΣΩΜΑΤΙΚΗ μας ελευθερία και γιατρεία, διαχρονικά και για την αιωνιότητα.

Κορυφαίο όμως στάδιο της πίστης είναι η αγάπη και κοινωνία με τον Θεό ΓΙ' ΑΥΤΟΝ ΤΟΝ ΊΔΙΟ και όχι για τα οφέλη που ενδεχομένως θα έχουμε από τη σχέση μαζί Του. Η υγιής σχέση με το Θεό δεν είναι σχέση συμφερόντων, αλλά μοιάζει με τη σχέση παιδιών προς τους γονείς τους, με τη σχέση στενών φίλων μεταξύ τους, με τη σχέση αγαπημένων προσώπων, που αναζητούν ο ένας τον άλλο ακριβώς γιατί αγαπιούνται και δεν επιζητούν τίποτε περισσότερο.

ΒΟΗΘΗΜΑΤΑ:

«Η απιστία του Θωμά», Στέλιου Ράμφου, εκδ. Ακρίτας, Αθ. 1983

«Θέματα Χριστιανικής Ηθικής», Γ' Λυκείου, ΟΕΔΒ, 2007

Ιστότοπος για την εικόνα: bgiannakoroulos1. blogspot.- com-/2010 / 04 / blog-post_10.html

«Κήρυγμα και Θεολογία Β'», Γ. Πατρώνου, εκδ. Αποστολικής Διακονίας, 2003

«Κυριακοδρόμιο», εκδ. Άρτος Ζωής, Αθ. 2011

«Ο Χριστός και ο καινούριος κόσμος του Θεού», Ν. Νευράκη, Αθ. 1989

«Τα τέσσερα Ευαγγέλια και Πράξεις των Αποστόλων», αρχιμ. Τιμοθέου Κιλίφη, τ. Α', 4η έκδοση, Αθήναι

«Τι είναι ο Χριστός», Μητρ. Νικοπόλεως Μελετίου, έκδ. Ι. Μητροπόλεως Νικοπόλεως, Πρέβεζα 1995

Πηγή: <http://www.oodegr.com>